

Slovenski dom

Ste. 36

Z ilustrirano prilogo „Teden v slikah“

Leto II.

Konferenca držav Balkanskega sporazuma - danes v Atenah

Balkanski sporazum - steber miru

Belgrad, 14. febr. AA. S simplomskim eks-presom je potoval davi skozi Belgrad v Atene romunski zunanji minister Viktor Antonescu s svojo soprogom. Spremljali so ju državni podtajnik Viktor Badulescu, direktor političnega oddelka zunanje ministra Aleksander Creceanu, šefa kabineta Nikola Joanide in Jonescu, šef kabineta državnega podtajnika Fatulescu ter referent za balkanska vprašanja Radulescu Poguvianu. Iz Belgrada je z istim vlakom odpotoval v Atene tudi ministrski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović s svojim spremstvom.

V Solunu

Solun, 15. febr. o. Sinoči sta prestopila grško mejo jugoslovanski ministrski predsednik in zun. minister dr. Stojadinović in romunski zun. minister Viktor Antonescu s spremstvom. Na meji so ju sprejeli zastopnik ministrskega predsednika in zun. ministra Metaksasa ter višji uradniki zunanje ministrstva. Pri sprejemu so bili navzoči tudi jugoslovanski, romunski in turški poslanik v Atenah. Zastopniki generala Metaksasa so obema zun. ministroma izrekli priskočno dobrodošlico v imenu grške vlade, nakar so nadaljevali pot proti Solunu, kjer jim je bil prav tako prirejen nad vse slovesen sprejem. Na solunski postaji je goste pričakovala ogromna množica ljudi, ki je predstavnike balkanskih držav navdušeno pozdravljala. V Solunu je romunski in jugoslovanski zunanji minister Ruždi Aras. Vsi trije zunanji ministri so nato stopili v poseben vlak, ki jih je nato odpeljal proti Atenam, kjer jih pričakujejo za 10. uro dopoldne.

Sprejem v Atenah

Atene, 15. febr. m. V Atenah se pričakuje prihod zunanjih ministrov držav Balkanskega sporazuma za danes dopoldne ob tričetrti na 10. Na postaji se vsem pripravljajo nad vse slovesen sprejem. Svoje tovariše bo na železniški postaji

sprejel predsednik grške vlade Metaxas z vsemi člani svoje vlade, nadalje predsednik atenske občine in častna četa grške vojske. Zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma imajo rezervirane prostore v hotelu »Velika Britanija«. Po vpisu v dvorske knjige in skupnem kosilu bo popoldne ob 4. začela zasedati konferenca zunanjih ministrov držav Balkanskega sporazuma.

Istočasno bo v Atenah tudi II. kongres tiska držav Balkanskega sporazuma. Romunski in jugoslovanski časnikarji bodo prispeli v Atene danes ob četrti na 11. Otvoritvi njihovega kongresa bodo prisostvovali vsi štirje zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma. Ob tej priložnosti bo imel tudi govor propagandni minister, na katerega bo odgovoril po en predstavnik tiska iz vsake posamezne države. Izvoljeni bodo tudi častni predsedniki kongresa, ki bodo vsi štirje zunanji ministri držav Balkanskega sporazuma.

Optimistične izjave:

Poglobitev medsebojnih zvez, za mir na Balkanu, sporazum s sosedi

Snoči je prispel v Solun turški zunanji minister Ruždi Aras. Na postaji mu je bil prirejen svečan in priskočni sprejem. V razgovoru s časnikarji je Ruždi Aras izjavil, da se predsedništvo Balkanskega sporazuma, ki prehaja sedaj v roke predsednika jugoslovanske vlade dr. Stojadinovića, nahaja v dobrih rokah in da so države Balkanskega sporazuma lahko ponosne na položaj, ki ga Balkanski sporazum zavzema v mednarodni politiki.

Na vprašanje časnikarjev, kaj Ruždi Aras misli o jugoslovansko-bolgarskem paktu ter o sodelovanju Bolgarije pri Balkanskem sporazumu, je je turški zunanji minister dejal, da se nada, da

bo Bolgarija podpisala podoben sporazum tudi z Grčijo in Romunijo in bo s samim tem dejstvom še dopolnila Balkanski sporazum.

O odnosu držav Balkanskega sporazuma do Italije je Ruždi Aras časnikarjem odgovoril, da postajajo ti odnosi vse boljši, o čemer se je lahko sam prepričal ob priložnosti svojega zadnjega sestanka, ki ga je imel v Milanu z italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom. Na vprašanje, o čem se je bil z Ruždi Aras v Milanu razgovarjal in v čigavem imenu z ministrom Cianom, je turški zunanji minister odgovoril, da je on že pred tem sestankom dobil posebno pooblastilo od vsake posamezne države Balkanskega sporazuma, da izjavi grofu Cianu zadovoljstvo nad tem, da se odnosi teh držav do Italije stalno izboljšujejo.

Solun, 15. februarja. m. Sinoči ob 11. sta prispela na svojem potovanju v Atene tudi predsednik jugoslovanske vlade dr. Milan Stojadinović in romunski zun. minister Antonescu v Solun. Oba je bil na postaji prirejen priskočni sprejem. Grškim časnikarjem je ob tej priložnosti v Solunu predsednik jugoslovanske vlade Stojadinović izjavil, da se počuti srečnega, ko stopa na grška tla, na zemljo naših prijateljev in zaveznikov.

Nato pa je še pristavil: »Mi potujemo v Atene, da prisostvuemo delu konference zunanjih ministrov držav Balkanskega sporazuma. Z našim prijateljem Metaksasom smo prepričani, da bomo še bolj utrdili prijateljske zveze med državami Balkanskega sporazuma in da doprinesemo velik delež k ustvaritvi miru na Balkanu in da ga bomo konsolidirali do skrajnih mej.«

Viktor Antonescu, romunski zun. minister je pa dejal: »Potujemo v Atene, da končamo koristno delo za ves Balkanski polotok.«

Stavka avtomobilskih delavcev pri družbi General Motors se je končala in je 60.000 delavcev že začelo delati. Ostalih 40.000 pa bo stopilo v delo te dni.

800 ljudi zgorelo v kinematografu

Tokio, 15. februarja. m. Včeraj se je v Shantungu, mestu v južni Mandžuriji ob Korejskem zalivu pripetila ena največjih katastrof kar jih je kdaj bilo na Daljnem Vzhodu. V nekem od številnih kino-gledališč se je zbralo k predstavi okoli 1500 oseb. Večinoma so bile to ženske in otroci. Sredi predstave je v kino dvorani nenadoma izbruhnil silen požar, ki se je z bliskovito naglico razširil po vsej dvorani. Med občinstvom je nastala strašna panika, ki je povzročila obenem veliko zmedo, zaradi katere je bil otežkočen tudi hiter odhod ljudi iz dvorane. Na kraj požara so takoj prispeli gasilci in drugi reševalci. Njihovo reševalno delo se jim kljub nadčloveškim naporom posrečilo le v manjšem obsegu. Ko so končno le pogasili požar, so iz kino dvorane prenesli 685 mrličev, precej ljudi pa, ki so dobili težje opekline, je poskodbam podleglo kmalu pojeje v bolnišnici. Število žrtev do sedaj cenijo na okoli 800.

Soc. minister proti čestitkam ital. prestolonasledniku

Bruselj, 15. febr. o. O priložnosti rojstva sina italijanskega prestolonaslednika bi v belgijski vladi skoraj prišlo do resnega incidenta. Minister za socialno politiko, ki pripada socialistični stranki, je protestiral proti temu, da bi vlada poslala brzojavno čestitko v Rim. Minister je utemeljeval svoje stališče s tem, da je Italija preveč užalila Belgijo, ko je dovolila vodji reksistov Degrellu govoriti po italijanskih radijskih postajah. Zaradi tega je vodja reksistov Degrelle protestiral in izjavil, da se taki dogodki mešajo s stvarmi, ki so zgolj vladnostnega značaja. Pomisliti je zraven tega treba, da je mati novega italijanskega princa belgijska princesinja, hči kralja Alberta.

Zveza med Madridom in Valencio pretrgana

Rabat, 15. febr. AA. Radijska postaja v Cordobi je razglasila, da so čete madriške divizije zavzele cesto proti Valenciji ter bližnjo Morato-de-Taju. S tem je bila končno popolnoma prekinjena neposredna zveza med Madridom in Valencio.

Zasedanje slov. gospodarskega sveta

Ljubljana, 15. febr.

Danes dopoldne ob osmih je začel zasedati bankski svet, ki naj s svojimi predlogi in srgestijami določi — kolikor mu zakon pač daje pravice — glavne smernice našega banovinskega gospodarstva in dela.

Zasedanje je otvoril ob osmih dopoldne ban g. dr. Marko Natlačen. V uvodu je predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, pozdravne brzojavke pa ministru dr. Korošču ter finančnemu ministru dr. Letici.

Po uvodnem pozdravu je prosil delovodjo g. Senekovića, naj prečita dekret o sklicanju bankskega sveta. Citanju tega dekreta je sledilo čitanje novih bankskih svetnikov, ki so bili nanovo imenovani. Ban g. dr. Natlačen je nato sporočil, da bo izven že določenega dnevnega reda predložil bankemu svetu še osnutek uredbe o zavarovanju po toči uničenih vinogradov. Bankski sv. dr. Ravnihar je nato predlagal udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju in kraljevskemu domu, Nj. kr. Vis. knezu namestniku, pozdravne brzojavke pa ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću, notranjemu ministru dr. Korošču ter finančnemu ministru dr. Letici. Vsi telegrami, posebno udanostni, so bili sprejeti z velikim odobravanjem.

Govor bana dr. Natlačena

Nato je imel ban dr. Marko Natlačen obširen govor, v katerem se je dotaknil vseh najvažnejših problemov, ki bodo predmet razprav na banksem zasedanju. Iz tega govora prinašamo nekaj glavnih odlomkov.

Po obrazložitvi, zakaj so nastale osebne spremembe med vrstami bankskih svetnikov, je ban dr. Natlačen dejal:

Načela proračuna

Prehajam na glavno točko dnevnega reda t. j. k obravnavanju banovinskega proračuna za leto 1937-38

V uvodu hočem poudariti samo glavna načela, ki so me vodila pri sestavi tega proračuna, kakor tudi smernice, ki jih nameravam pri izvajanju proračuna vpoštevati.

V smislu zakona o banki upravi mora skrbeti ban za gospodarske, humanitarne, zdravstvene, socialne, prometne in kulturne koristi banovine ter njenega prebivalstva.

Za izvajanje teh nalog so seveda potrebna denarna sredstva, ki jih daje banu na razpolago banovinski proračun. Banovinski proračun, ki ga imate pred seboj, predstavlja torej gospodarski, kulturni in socialni program naše banovine za prihodnje leto. Ko bomo v teh dneh razpravljali o tem proračunu, bomo torej predvsem ugotavljali dejansko stanje v naši banovini v gospodarskem, kulturnem in socialnem pogledu. Ugotavljali bomo hibe in pomankljivosti, potrebe in smernice, kako naj se uravoa v bodočem letu naša delavnost, da bodo uspehi čimvečji in čim ugodnejši.

Izdatki 119.990.000 Din

Banovinski proračun, ki sem vam ga predložil, izkazuje občnih izdatkov 119.990.000 Din. Na

pram tekočemu proračunu je večji za Din 22.406.576 t. j. za okroglo 23 odst.

Največje povzajanje proračuna, in sicer za Din 16.300.000, je v zvezi s § 41 fin. zakona za leto 1936-37, odnosno z uredbo min. prosvete o vzdrževanju narodnih šol. V smislu te uredbe mora banovina počenši s 1. aprilom t. l. prevzeti v svoj proračun večji del onih stroškov, ki so jih doslej krili krajevni šolski odbori, odnosno občine. Tako bo morala odslej banovina skrbeti za popravilo šolskih poslopjij, plačevati najemnine za najeta šolska poslopja, kurjavo in razsvetljavo za šolske prostore, nabavljati potrebno šolsko opremo in učila, pisarniške potrebščine, liste in knjige za knjižnico, šolske potrebščine za siromašne učence, plačevati stanarino in kurjavo učiteljem ter katehetom nagrade itd. To velja za vse osnovne šole v banovini, izvzemši avtonomne mestne občine, ki so Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj.

Na ta način bodo občine v svojih proračunih znatno razbremenjene, naš banovinski proračun pa je nanovo obremenjen z zneskom, ki odgovarja skupni razbremenitvi vseh podeželskih občin. Na podlagi proračunov krajevnih šolskih odborov, kakor so bili za tekoče leto odobreni, se je ugotovilo, da nam je za kritje izdatkov za ljudske šole, ki so nam z že omenjeno ministrsko uredbo naloženi, treba Din 16.300.000. Ta novi izdatek v proračunu se bo pokrpi s posebno dokladno na vse direktne davke, pri čemur so seveda izvzete avtonomne mestne občine, ki bodo še nadalje morale same skrbeti za svoje ljudske šole. Da dosežem kritje izdatka 1.630.000 Din, sem moral naložiti na neposredne davke dokladno v višini 35 odst. Ta doklada pomenja vsekakor občutno obremenitev; zato pa se bodo morale temu primerno znižati v prihodnjem proračunskem letu občine doklade, tako, da ostane kljub prenosu teh izdatkov na banovino, povprečna davčna obremenitev nespremenjena. Pri odobranju občinskih proračunov bom skrbel, da se bo to načelo čim dosledneje izvajalo.

Ostalo povzajanje proračuna v znesku 6.106.576 Din odpade sorazmerno na vse oddelke banovinskega proračuna. Morda utegne kdo poročiti, da je to povzajanje z ozirom na težko gospodarsko stanje, v katerem se banovina nahaja, previsoko in da bi se z ozirom na krizo, v kateri se naše gospodarstvo še vedno nahaja, moral proračun še znižati napram dosedanjemu. Toda temu nasproti poudarjam, da mi to povzajanje proračuna nujno in brez-pogojno narekujejo kulturne, gospodarske in socialne prilike in potrebe banovine. Mirno lahko rečem, da nisem sprejel v proračun ničesar, kar bi lahko brez škode odpadlo in da sem bil pri odmeri posameznih izdatkov dosledno mnogo bolj skop, kakor pa radodaren. Zato tudi lahko z mirnim srcem trdim, da je proračun, ki ga imate, gospodje člani bankskega sveta, pred seboj, absolutno minimalnega značaja. Mnoge so potrebe tako kulturne, in kakor tudi gospodarske in socialne, ki jih v proračunu nisem sploh vpošteval ali ki sem jih vpošteval le nezadostno, ker sem moral imeti pred očmi višino dohodkov, ki so umejeni in ki jih pri najboljši volji ne morem zvišati S tega stališča vam prosim, gospodje člani bankskega sveta, da tudi Vi premotrite in ocenite predloženi vam proračun. Vem, da so potrebe Vaših okrajev velike in neštevilne, dobro se zavedam, da bi želeli marsikaj doseči, kar bi bilo potrebno in koristno, tako glede cest, glede šol, glede povzdige kmetijstva, glede zagradbe hudournikov, regulacije voda, preskrbe s pitno vodo, preskrbe

siromašnih in brezposelnih itd. itd. Sam čutim, kako vam je težko pri srcu, če ne boste mogli realizirati te ali one zadeve, ki se vam zdi nujno potrebna in neodložljiva. Toda, gospodje člani bankskega sveta, imajte pri obravnavanju proračuna banovino kot celoto in pozabite pri tem vsaj nekoliko na svoj lastni okraj.

Ko pregledujete proračun, se vam morda zdi znesek, ki je določen specialno za kmetijsko službo, v razmerju z ostalim proračunom preizek. Tudi jaz bi želel dati kmetijskemu oddelku mnogo več sredstev na razpolago. Toda na jasnem si moram pri tem biti, da so posamezna poglavja proračuna med seboj v tesni zvezi. Izdatki za prosveto in kulturo koristijo tudi gospodarstvu, izdatki za javna dela, za ceste, regulacije, zagradbe hudournikov, za preskrbo s pitno vodo, koristijo tudi v prvi vrsti kmetijstvu, izdatki za kmetijstvo pa zopet koristijo celokupnemu gospodarskemu napredku banovine.

Osebe - reži'a

Osebnih izdatki banovinskih proračunov v vseh poslednjih letih znašajo preko 20 odst. celotnega proračuna. Najnižji so bili l. 1936-37, ki so znašali 21 odst. celotnega proračuna. V te osebne izdatke niso všteti samo prejemki uslužbenecv splošne administracije in specialnih administracij bankske uprave in vseh njenih ustanov, temveč tudi prejemki uslužbenecv cestne vzdrževalne službe ter bolničarskega in režijskega osebja, ki po svojem bistvu spadajo že med stvarne izdatke. V proračunskem predlogu za l. 1937-38 osebni izdatki znašajo 19 odst. celotnega proračuna, t. j. 2 odst. manj kakor v tekočem proračunu. To je dobro znamenje. Ugovor, da je proračun zvišan najmanj za 16.300.000 Din čistih stvarnih izdatkov za vzdrževanje ljudskih šol in da je zaradi tega odstotek osebnih izdatkov moral nujno pasti, ne drži, ker se bodo s centralizacijo ljudskošolskega gospodarstva pri banki upravi administrativni posli znatno pomnožili in bi bilo torej upravičeno, da bi ta odstotek ostal vsaj na isti višini.

To so relativne številke. Drugačna je slika, če pogledamo absolutne številke. Banovinskih uslužbenecv je bilo v l. 1936-37 skupaj 1.399 v predlogu proračuna pa jih je 1.485, t. j. za 86 več. Ta razlika gre na račun zelo pomnoženih poslov, zlasti v kmetijstvu in pri tehničnih delih, kriva pa ji je tudi okolnost, da število drž. uslužbenecv pada. Državnih uslužbenecv — brez prosvetnih — je bilo v dravski banovini 1. januarja 1936 1.831, po stanju dne 1. januarja 1937 pa jih je 1.809, t. j. za 28 manj.

Kmeti'stvo

Ko govorim o kmetijstvu, moram predvsem poudariti, da živimo še vedno v dobi gospodarske depresije. Sicer se že kažejo nekateri znaki izboljšanja, kakor na primer večja zaposlitev delavstva, delni dvig kmetijskih pridelkov, večja gradbena delavnost itd. Vendar pa o znatnejšem olajšanju težkega gospodarskega stanja v naši banovini še ni mogoče govoriti. Posebno težko je po gospodarski depresiji prizadet kmetički in delavski stan.

V Sloveniji imamo v glavnem le majhno kmetičko posest, ki sama ne more preživljati kmetijskih družin, zaradi tega so naše kmetičke družine po večini navezane na postranski zaslužek, ki pa je v zadnjih letih skoraj popolnoma odpadel. Naj

v tej zvezi omenim, da ima 58% vseh kmetijskih posestev v naši banovini manj kakor 5 ha zemlje in da je med temi 58% celo 10% takih kmetijskih družin, odnosno družin, ki žive od obdelovanja zemlje, ki sploh nimajo lastne zemlje. Kmetijskih domov, ki imajo od 5 do 20 ha zemlje je v naši banovini 34%, a kmetijskih domov z nad 20 ha zemlje samo 8%. Dočim odpade na prebivalca, ki se bavi z obdelovanjem zemlje v Dunavski banovini po 1.26 ha, odpade v Dravski banovini na prebivalca, ki se bavi z obdelovanjem zemlje, samo 0.44 ha, pri čemer pa je še upoštevati, da je zemlja v Dravski banovini z ozirom na hribovitost, gorsko lego itd. na splošno tudi manj rodovitna kakor so ravnine v Dunavski banovini.

Leto, ki je sedaj za nami, pa je ravno za našega kmetia prav posebno težko. Deževje v spomladanskih mesecih, toča in neurja v poletnem času in izredno zgodnja zima, ki je nastopila s snegom in mrazom že v prvi polovici oktobra, so vzeli našemu kmetu velik del pridelka, ki je v zgodnji pomladi obetal biti izredno ugoden. Tako pa nam kažejo uradni statistični podatki, da se je pridelalo v letu 1936 19% manj rži, 22,5% manj pšenice, 26% manj ječmena, 20% manj prosa, 26,4% manj soršice, 33% manj ajde, 25% procentov manj ovsu in 33% manj krompirja kakor pa v letu 1935. Vrednost izpadka navedenih pridelkov znaša po uradnih cenitvah 160.130.540 Din.

Še hušje je padel napram letu 1935 pridelke vina, ki znaša samo 41% od pridelka v letu 1936. Vrednost izpadka pri vinski letini znaša po uradnih ugotovitvah 128.472.000 Din.

Sorazmerno najhušje pa je bilo po neugodnih vremenskih prilikah prizadeto sadjarstvo. Jabolka, ki so v normalnih letih najvažnejši in najmočnejši izvoini predmet naše banovine izmed vseh poljedelskih pridelkov, so dala v letu 1936 komaj 17% pridelka napram letu 1935. Izpadek na vrednosti sadnega pridelka napram letu 1935 znaša v naši banovini po uradnih ugotovitvah 121.008.000 Din.

Politična uprava, policija

Komasacija občin, ki jo je prejšnji režim izvršil z uredbami septembra 1933 in marca 1934, je bila med prebivalstvom vzbudila upravičeno nevoljo. Oblastva se niso držala zakonskega pooblaščenja, temveč so med drugim tudi občine s preko 3000 prebivalcev delila na take z manj kot 3000 prebivalcev, dočim bi po zakonu moralo biti ravno narobe; prizadeto prebivalstvo ni bilo zasllišano, zamudil se je rok itd. Pa ne samo to, tudi tam, kjer ni bilo formalnih napak, nova področja občin mnogokje niso bila določena po gospodarskih in socialnih potrebah, po zakonih gravitacije, ampak po strankarskopolitičnih vidikih. Zato sem že v letu 1935-36 pristopil k popraviljanju krivic z rekomasacijami na temelju § 6. zakona o občinah in sem to zamudno delo nadaljeval skozi vse leto 1936-37. V tekočem letu je bilo v celoti ali deloma pregrupiranih 179 občin. Danes je v banovini 413 selških občin, dočim jih je bilo leta 1935 le 373. Ustrežam utemeljenim željam prebivalstva, kolikor je v moji moči, ne morem pa dovoliti, da se vzpostavljajo stare majhne občine z nekoliko sto prebivalci, ki so mnogo prešibke, da bi mogle uspešno vršiti poverjene jim posle. Rekomasacija še ni končana. Imamo slučaj, kjer je postopek po § 6 zakona o občinah neizvedljiv. Neizvedljiv je povsod tam, kjer je za spremembo občinskega področja formalno potreben pristane občinskega odbora, ki ga pa le-ta ne da vzlic temu, da se je ogromna večina volivcev izjavila za spremembo in podpirala to svojo zahtevo. Nadaljevanje na 2. strani spodaj.

Lani pridobila Ljubljana 481 novih stanovanj

Potreba po cenenih stanovanjih

Ljubljana, 15. februarja.

Letno poročilo mestnega fizikata je verno ogledalo vseh naših tistih razmer našega mesta, ki najgloblje segajo v vsakdanje življenje meščanov. Zanimivo je v tem oziru med drugim tudi poročilo o ljubljanskih zasebnih stanovanjih. To poročilo kaže poleg nekaj statističnih podatkov na stanovanjsko higijeno, ki je v splošnem zadovoljiva, deloma pa tudi še taka, kakršna bi v našem mestu, ki uživa glas najčistejšega mesta v državi, ne smela biti. Iz poročila posnemamo te podatke:

Zaradi še vedno obstoječega doloka prebivalcev iz sosednjih in oddaljenih občin ni v mestu na razpolago dovolj cenenih in higijenskih stanovanj. Največja potreba obstoja po malih cenenih stanovanjih, tako cenenih, da bi jih mogli plačevati dosežanji prebivalci bednih barak, kleti in podstrešij.

Da ublaži stanovanjsko krizo je po vojni občinska uprava sezidala cel niz velikih, srednjih in manjših stanovanjskih objektov, predvsem za nižje sloje prebivalstva, pridobila s tem potrebnim — več stotin higijenskih in cenenih stanovanj ter izvršila s tem veliko socialno-zdravstveno delo.

Do pričetka zastoja v gospodarskem razvoju, zlasti do leta 1932, se je v Ljubljani zidalo mnogo, v nadaljnjih treh letih je gradbeno delo močno padlo, leta 1936 pa je število novih hiš naraslo na 140. Potom novogradenj in adaptacij se je pridobilo na novo 481 stanovanj, kar presega leto

1935 za 262 stanovanj in skoraj dosega leto 1931, ko se je po vojni pridobilo največ stanovanj, namreč 516. Seveda gre ta prirastek veliko na račun povečanja mesta, deloma pa tudi zboljšanja kreditnih prilik in gospodarskih razmer.

Ker je neposredno po vojni izgledalo, da je stanovanjska stiska le prehodno zlo, ki bo kmalu minilo, je bila dovoljena zidava celega niza bolj-ših in slabših barak in naselij. Nekaj jih je tudi še iz vojnih časov. Veliko teh je danes v stanju, ko niso več primerna za človeška bivališča, nekaj jih je pa bilo na zahtevo fizikata in gradbenega urada porušeno. Higijenske razmere v teh barakah in naseljih se je skušalo večkrat zboljšati, nekatere prebivalce pa je fizikat hotel pripraviti do večjega razumevanja čistote in higijene, vendar žal pogosto brez uspeha. Ni čuda, da v takih naselbinah pogosteje nastopajo bolezni in da je umrljivost, zlasti dojenčkov, večja.

Hvale vredno je, da se započeta akcija ureditve higijenskega katastra stanovanjskih hiš, ki vsebuje te podatke o 2063 stanovanjih, nadaljuje, da se tako odpravijo sčasoma vsa nehigijenska kletna in podstrešna stanovanja, katera so mnogi hišni posestniki v času najtežje stanovanjske krize, zlasti med vojno, adaptirali in preuredili v človeška bivališča. Mestni fizikat bo nadaljeval higijenski pregled stanovanjskih hiš in upa, da se bo posrečilo, brez kakih strogih uradnih ukrepov prepričati veliko večino prebivalstva, da je treba skrbeti za higijeno tudi v lastnih bivališčih.

Akademski pevski zbor bo zopet zapel

Ljubljana, 15. februarja.

Koncerti Akademskega pevskega zbora so bili dobro desetletje že kar tradicionalen umetniški dogodek prvega reda. Se prav živo imamo v spominu zadnjo njegovo prireditev, ki je z neverjetno poglobljenostjo predstavila naši javnosti slovensko svetno narodno pesem. Svečano razsvetljena unionska dvorana, tisoči navdušenih poslušalcev, ki so s frenetičnim ploskanjem vedno znova zahtevali pevce na oder, komentarji, ki še teden dni in več niso mogli najti konca vsestranskemu odobravanju. In tudi tedne prej so ob vsakem koncertu APZ-a množice v nestrpnem pričakovanju pretrese bližnj prireditev. Naročila za vstopnice so prihajale iz vse Slovenije: ljudje so se iz vseh smeri pripeljali na slavnostni večer. Toda stoline so morale odhajati z žalostnimi obrazi: — vse vstopnice so bile razprodane že v predprodaji. Redno je moral po nekaj dneh prvenju slediti drugi koncert z istim programom, tudi ta v nabitosti polni hiši. Potem pa je nenadoma prišla pavza, popolnoma nepričakovano. Tisoči so se spraševali, kdaj bo spet koncert; toda koncerta ni bilo. Kaj je bilo ta čas z Akademskim pevskim zborom? Dirigent g. Marolt je sklenil, da bo zbor številčno skrčil, pritegnil novih moči in manj ustrežajočih glasov ne povabil k sodelovanju. S takim, na novo organiziranim zborom je jeseni znova začel delo. Rezultat tega dela bo naša javnost prav v kratkem mogla preveriti.

Pod tramvaj

Ljubljana, 16. febr.

Težka nesreča se je danes v zgodnjih urah pripetila v Zg. Šiški. Ko je služkinja Jereb Helena, ki služi pri posestniku Kočvarju v Zg. Šiški, šla zgodaj po opravkih v mesto, v jutranji megli ni opazila tramvaja, ki na tistem mestu niti preveč ne cvili. Morda je bila tudi to nesrečna okolnost, ki je pripomгла k nesreči. Tramvaj se je zaletel v služkinjo ter jo podrl na tla. Dobil je hude poškodbe na glavi ter praske po vsem telesu. Takoj so bili poklicani reševalci, ki so Heleno Jereb prepeljali v bolnišnico.

Vremensko poročilo

(po stanju danes ob 7 zjutraj:)

Rateče: —9. jasno, mirno, 40 cm pršiča.
Planica: —10. mirno, 50 cm pršiča. Obe skakalnici in drsališče uporabno.
Krajska gora: —9. barometer se dviga, jasno, mirno, 30 cm pršiča.
Tršič-Krvavec: —10. 30 cm pršiča, jasno, mirno.
Vogel: —10. jasno, mirno, sever, 30 cm pršiča na 150 cm podlage.
Polzevo: —6. barometer se dviga, jasno, mirno, 10 cm pršiča.
Mentna planina: —10. jasno, sever, 50 cm pršiča na 90 cm podlage.
Senjorjev dom: —10. 25 cm pršiča na 50 cm podlage.
Koča na Pesku: —10. jasno, 25 cm pršiča na 50 cm podlage.
Ruška koč: —10. jasno, mirno, 10 cm pršiča.
Rimski vrtec: —12. jasno, mirno, 10 cm pršiča na 26 cm podlage.

Nov trik tihotapcev

Ljubljana 15. februarja.

Velikanske množine saharina se vtihotaplajo iz Avstrije preko severne meje v naše kraje. Kljub posretni obsejni kontroli se držim tihotapcem, ki žive edino-le s saharinskimi kupčijami, mnogokrat posreči pretihotapiti kar na debelo saharinske zaloge v Slovenijo, kjer imajo že svoje zaupne prodajalce, ki prevzamejo blago in ga razpečavajo pri svojih stalnih odjemalcih. Mnogi pa nakupujejo saharin, da ga potem čez zapadno mejo pretihotapijo v Italijo za prav čeden dobiček. Carinske oblasti so prišle sedaj na stred tihotapski družbi, ki je saharin tihotapila na prav poseben način. Tihotapci so spravili zavojčke saharina v pnevmatiko koles in se mirno vozili mimo obmejnih oblasti. Naposled so jim prišli na sled. Tihotapcem so zaplenili pet moških koles, ki bodo v kratkem na javni dražbi prodana.

Nad 5 milijonov za ljubljanske in okoliške ceste

Ljubljana 15. februarja.

Okrajni cestni odbor za mesto in ljubljanski politični okraj, ki mu načeluje župan dr. Juro Adlešič je predložil banovski upravi v odobritev proračun za leto 1937-38. Ta izkazuje na izdatkih 5.278.391 Din za banovinske, občinske (subvencionirane) in dovozne ceste na železniške postaje. Primanjkijaj znaša 2.164.463 Din, ki se ima kriti s pobiranjem 12% okrajne cestne naklade na neposredne državne davke v predpisu 18.037.198 Din. Okrajni cestni odbor ima skrbeti za vzdrževanje in popraviljanje 294 km banovinskih cest, 940.088 km subvencioniranih (občinskih) in 2520 km dovoznih cest na železniške postaje. Prispevek za mestno občino ljubljansko je v proračunu določen na 800.000 Din. Občina sama plačuje 80% vseh cestnih doklad. Cestni odbor je sestavljen za prihodnje leto tudi natančen delovni program za vzdrževanje in izboljšanje banovinskih cest in mostov. V proračunu je vnesena postavka 50.000 Din kot prvi prispevek za gradnjo železobetonskega mostu pri Zalogu čez Ljubljanico.

Maribor slavi jubilej sv. očeta

Maribor, 14. februarja.

15. obletnico vladanja papeža Pija XI. je ves Maribor danes na naravnost manifestanten način slavil ter s tem pokazal svojo zvestobo in udanost sv. cerkvi in svojo veliko katoliško zavednost. — Slavnostna cerkevna proslava se je vršila danes dopoldne v stolnici, ki je bila v vihrajočih naših in papeških zastavah. Z istimi zastavami so bila okrašena tudi nekatera poslopja na Slomškovem trgu. Ob pol desetih je bil slovesen vzhod lavantinskega vladke v stolnico; pred škofijskim dvorcem so ga pričakala odposlanstva katoliških organizacij z zastavami. V stolnici so se zbrali predstavniki oblastev ter ogromna množica ljudi, ki je prostorno cerkev docela napolnila. Slavnostno pridigo je imel stolni kanonik Janežič, slovesno pontifikalno sv. mašo pa je služil knezoškof dr. Tomažič. Ob triletju na 12. je bila v veliki dvorani Uniona slavnostna akademija. Številno občinstvo je docela napolnilo dvorano. Navzoči so bili tudi odlični predstavniki mariborskega javnega življenja s knezoškofom dr. Tomažičem, člani stolnega kapitlja, županom dr. Juvanom, okrajnim glavarjem dr. Popovičem, predstojnikom mestne policije dr. Trstenjakom, dr. Leskovarjem in drugimi na čelu. Mešani zbor »Mariborac« je ubrano in učinkovito zapel Hallerjevo kantato »Ti si Peter skalac, nato pa je nastopil kot slavnostni govornik prof. dr. Sušnik. Za njim je izpregovoril lavantinski vladika dr. Tomažič o pomenu te proslave, ki se je nato zaključila z močeno himno »Povsod Bogac«, katero je pela vsa dvorana.

Zborovanje mariborskih obrtnikov

Protest proti delu gen. tajnika TOI in poslanca gosp. Ivana Mohoriča

Maribor, 14. februarja.

Sinoči se je vršil v Narodnem domu občni zbor Slovenskega obrtnega društva v Mariboru. Vodil ga je marljivi predsednik in vneti organizator našega obrtništva, svetnik zbornice TOI g. Ivan Sejš, ki je uvodoma pozdravil navzoče odlične goste, nato pa je v kratkih izjavah podal sliko sedanjega stanja mariborske obrti, ki se nahaja še vedno v hudi krizi. Obširno in zelo izčrpno poročilo o poslovanju društva v minulem letu pa je podal vestni tajnik g. Jernej Kosar. Iz njegovih izjav se je videlo, da je uspelo sedanjemu vodstvu zopet vzbuditi v obrtniških vrstah tisto družabno in tovariško skupnost, ki je bila v starih patrijarhalnih časih tipična za obrtniški stan in je za razvoj obrtništva tako velikega pomena. Poleg družabnih prireditev, ki so združile vse mariborske obrtnike v prijatni tovariški zabavi, se je uvedlo zopet tudi praznovanje obrtniškega praznika sv. Jožefa, ki je zlasti lani zelo lepo uspelo ter so se ga udeležili mojstri s svojimi pomočniki in vajenci. Poleg tega pa je imelo društvo budno oko za stanovske koristi mariborskega obrtništva ter je z nestrnimi intervencijami pri občini, banovini, vladi in drugih faktorjih skušalo obrtnikom olajšati njihov težki položaj. Zlasti se je zavzelo zato, da se vsa javna dela v Mariboru oddajajo res samo mariborskim obrtnikom. Nastopilo je ostro proti šušmarstvu, zavzemalo se je za ureditev kreditnih razmer, ostro borbo je vodilo proti konkurenci de-

lavnice moške kaznilnice. Krona vsega društvenega dela pa je bila krasna obrtniška razstava ob priliki lanskega Mariborskega sejma, ki je sloves mariborske obrti možno povzdignila. Obrtne razstave se je udeležilo s svojimi izdelki 48 mojstrov, 20 pomočnikov in vajencev, obiskalo pa jo je 45 tisoč ljudi. — Gosp. Kosar je nato podal tudi blagajniško poročilo. Društvo je imelo lani 26.748 Din dohodkov in prav toliko izdatkov. Društvo ima tudi dobro založeno sklade, kakor sklad za vajenski dom, za dom obrtnikov in za podporo onemoglih obrtnikov.

Zaključilo se je zborovanje s pomembno resolucijo, ki je v vrstah navzočih izzvala splošno odobravanje. V tej resoluciji nastopajo mariborski obrtniki energično proti tajniku Zbornice TOI Mohoriču. Vložili so jo na obrtni odsek ljubljanske zbornice. Interpelacija se glasi:

1. Ali je predsedstvu znano, da je g. Mohorič, glavni tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani, kot narodni poslanec v skupščini predlagal, naj se kaznišniške delavnice registrirajo, da se s tem sankcionira sedanje tajne in kaznišniške delavnice, proti kateremu se obrtništvo že toliko let bori?

2. Kako se ujema delovanje g. Mohoriča kot narodnega poslanca z delovanjem g. Mohoriča kot glavnega tajnika Zbornice za TOI?

3. Kaj misli predsedstvo obrtnega odseka ukreniti, da se taki napadi na obrtništvo s strani poklicanih zagovornikov obrtniških interesov ne bodo več ponavljali?

Klasično remek-delo slavnega Viktorja Hugo-ja, obdelano z najplemenitejšimi umetniškimi sredstvi v velefilmu: Les Miserables

NESREČNIKI

v glavni vlogi najboljši filmski dramatik HARRY BAUR
I. del v kinu Unionu premiera v torek
II. del v kinu Matici premiera v sredo

Film »Nesrečniki« predstavlja bedno življenje bivšega kaznjence, katerega pretvori dobrotu duhovnika v plemenitega človeka, tako da je pripravljen položiti za dobro stvar svojo svobodo in svoje življenje. — Najnapetější film v dveh delih.

Zasedanje ban. sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

vo. Podvzel sem korake, da se bodo tudi ti služaji mogli rešiti tako, kakor je po volji prebivalstva in v korist občinskega gospodarstva.

V tekočem proračunskem letu smo poleg znatnega števila občinskih volitev vsled grupacij ali iz drugih razlogov imeli tudi redne volitve, in sicer v 301 občini. Vseh volitev skupaj je bilo 379. Volivni rezultat je znan. Jugoslovanska radikalna zajednica je dobila 334 občin ali 88,12% vseh občin, opozicija pa 45 občin ali 11,88% vseh občin. Zanimivo je, da je bilo proti volitvam vloženih samo 59 pritožb in da je upravno sodišče še od teh 59 pritožb zavrnilo 54. Ze to je znak, da je bil volivni postopek v ogromni večini slučajev korekten in da je izid volitev pravi izraz ljudske volje. Poizkusi, da se stvar prikaže drugače, niso uspeli in tudi v bodoče ne bodo mogli uspeli. Ostalo je še 36 občin, v katerih bodo volitve tekom leta 1937.

Revizij obč. gospodarstev je bilo v letu 1936-1937 — 95, to je precej več kakor pod prejšnjim režimom ali še izdaleka ne toliko, kolikor bi revizij po zakonu moralo biti. Po čl. 36. zakona o notranji upravi naj bi bila v vsaki občini na leto ena redna revizija poleg potrebnih izrednih revizij. Na žalost nimamo toliko uradništva, da bi mogli zakonu ustreči v polni meri. Dvojni nanaen revizije, da se odkrijejo pogrški in zlorabe ter la se občinski funkcionarji pouče, kako treba delati, je bil s temi revizijami dosežen v polni meri. Na splošno lahko rečem, da so revizorji našli nesorazmerno manj nedostatkov, pa tudi zlorab v občinah, ki jim načelujejo odbrniki, izvoljeni svobodno in brez vsakega pritiska, tedaj osebe pravega ljudskega zaupanja. Kjer takih oseb ni in to je slučaj v večini občin z občinskimi odbori, izvoljenimi 15. oktobra 1933, so nedostatki, pa tudi zlorabe nesorazmerno češče.

Izredno koristni bi bili tečajji, v katerih bi se županom in občinskimi odborniki poglabljalo znanje o občinski upravi, gospodarstvu in financah. Za občinske tajnike bomo take tečajje priredili že letos s krediti, ki so v predlogu proračuna predvideni, za županske in odborniške tečajje pa nismo mogli nitiesar predvideti v zvezi mnogim željam, ki so mi ibile izražene. Upam, da bo do takih tečajev vendarle prišlo, in sicer v okvirju novo ustanovljene županske zveze. Akcijo bom podpiral z vsemi svojimi silami.

Kar se tiče službe javne varnosti, naj omenim samo dvoje. Boj proti komunizmu, ki ga nam nalagajo zakoni države, ki ga pa od nas zahteva tud inaša vest, se vrši na dva načina. Prvi način je v tem, da policijska oblastva po svoji pristojnosti zasledujejo življenje in delo komunističnih centrov, odkrivajo njihove tajne zveze, inhibirajo

materijal za propagando, preiskujejo kaznjiva dejanja in osumljence postavljajo pred sodnika; s tem v zvezi je tudi cenzura tiska in nadzor nad strokovnimi organizacijami. V kolikor pa je komunizem izraz utemeljenega nezadovoljstva s postojječimi socialnimi prilikami, zlasti delavskimi, ga je mogoče lečiti samo s postopno in intenzivno socializacijo razmer. Zaščita, ki jo delavcu daje zakon o zaščiti delavstva, ni ustanovljena zato, da jo podjetnik krši! In veliki dohodki, ki jih tudi danes še vržejo nekatere industrije, niso za to, da se potom investicije obrat do skrajnosti zračionalizira, da se kupi stroj, delavec pa ko odvisen napodi! V banovini je nekaj obratov, v katerih delavci še nikoli niso štrajkali razen iz solidarnosti s stanovskimi tovariši drugih obratov; v takih tvornicah ma komunizem težko stališče. Priznati moram, da se v tem pravcu še ni dovolj zgodilo. Podvojiti homo morali napore, da delavstvo pride do pravičnih kolektivnih pogodb; inspekcija dela se bo morala izvajati strožje in intenzivneje, s socialnimi akcijami širokih zasnov bomo morali delavstvu oskrbeti boljše delavne pogoje.

Preteklo leto je bilo leto težkih štrajkov. Avgusta in septembra 1936 je stavkalo nad 10.000 tekstilnih delavcev. Štrajk je zakonito sredstvo v mezdni borbi; oblastvo ga trpi, dokler se giblje v zakonitih mejah in dokler je res samo izraz meznega gibanja. V Kranju pa se je meznemu gibanju primešala struja, ki je svojo nalogo razumevala drugače. Začela so se komunistična gesla, tuja lastnina se je nehala spoštovati, gospodar je postal predmet fizičnih napadov. V tem trenutku seveda se je moral vpostaviti red, hitro in brezobzirno. V svoji težki borbi za boljši kruh me bo poštono delavstvo vsedkar imelo na svoji strani, s prevratneži pa se bo tudi v bodoče postopalo tako, kakor to velja zakon.

Še eno koristno ustanovo smo uvedli v policijsko službo: socialnopolicijski referat pri upravi policije v Ljubljani. Referent je ženska; njena skr bje posvečena zamenjarjeni deci, padlim ženskam in zapuščenim materam.

Ako upoštevamo končno še, da je nastal v lesni prodaji, zlasti zaradi ukrepov, ki jih je podvzela naša sosedna Italija proti saukeljam, popoln zastoji in da je znašal dohodek našega gozdnega gospodarstva v letu 1936 iz te gospodarske panoge kar 87 milijonov dinarjev manj nego leto poprej, sem doprinesel dovolj dokazov za res izredno težke razmere, v katerih se nahaja danes naše kmečko gospodarstvo.

Zboljšanje stanja je zaznamovati edinoale v dveh kmetijskih panogah, in sicer v živinorejji, ki zaznamuje v letu 1936 napram 1935 povešček dohodka za 46.500.000, ter v hmeljarstvu, ki je prineslo v preteklem letu 6.947.000 Din več dohodka kot leta 1935.

Te ugotovitve in dejstva, da živi še danes v

naši banovini dobrih 60% vsega prebivalstva pretežno od obdelovanja zemlje, nam nalaga dolžnost, da posevčamo kmetijstvu posebno skrb in da storimo vse, kar je v naši moči, da pomagamo kmečkemu stanju v njegovi težki borbi za gospodarski obstanek, da mu stojimo ob strani z nasvetom in tudi, kolikor nam to dopuščajo sredstva, z gmetno podporo. S tega stališča je banska uprava že v tekočem letu storila vse, kar je bilo v njeni moči, da olajša in zboljša stanje našega kmečkega prebivalstva; s tega stališča bom tudi v bodoče vodil in usmerjal delovanje banske uprave, da se kmečkemu stanju v njegovi veliki stiski, ki jo danes preživlja, čim izdatneje pomaga.

Ko je ban g. dr. Nallačen govoril še o posameznih ustanovah, katerih poslovanje spada v kmetijski oddelek, se je dotaknil vseh vprašanj, ki se nanašajo na ostale oddelke banske uprave, in sicer kmetijskega, prosvetnega, tehničnega, socialnega in trgovinskega oddelka, naker je prešel na specifikacijo dohodkov. Pri tem je ban dejal:

Dohodki

Za kritje izdatkov so v glavnem predvideni isti viri dohodkov, kakor v tekočem proračunu; kjer so številke popravljene, so popravljene po dejanskem efektu in ne pomenjajo nikake niti bistvene, niti važne izpremembe.

Imamo vsega dve važni spremembi, in sicer: pod partijo 1 je pod pozicijo 4 uvedena nova 35% šolska doklada s predvidenim dohodkom 16.300.000 dinarjev, pod partijo 2 pa je delež na skupnem davku na poslovni promet zvišan od 2.900.000 na 13.000.000 Din.

Kar se tiče šolskih doklad, sem to vprašanje, kakor mislim, že uvodoma dovolj točno obrazložil in mislim, da v tem pogledu mojim izjavljanjem ni kaj važnega dodati.

Kar pa se tiče skupnega davka na poslovni promet, je treba, da pojasnim tole:

V § 12 finančnega zakona za leto 1936-37 je določeno, da odvajajo carinarnice in davčne uprave od voate, nabrane od skupnega davka na poslovni promet, 18% v tako zvani banovinski fond pri Državni hipotekarni banki v Belgradu. Iz tega fonda dodeljuje finančni minister 80% tako zvanim pasivnim banovinom,*ostalih 20% pa drugim banovinom. Med pasivne banovine se štejejo po že omenjeni določbi finančnega zakona primorska, vrbaska, zetska, drineka in moravska. Te banovine participirajo torej na dohodkih iz tega fonda s skupno 80%, vse ostale banovine, in sicer dravska, savska, dunavska in vardarska ter Belgrad pa participirajo skupno samo z 20% in to po številu prebivalstva.

Ni dvoma, da je ta razdelitev neumestna; vsaj kar se tiče dravske banovine to gotovo velja. Naša banovina je po uradno ugotovljenih podatkih o poljedelski, gozdarski, industrijski in rudniški

proizvodnji, o celokupnem ljudskem dohodku in fiskalni obremenitvi pasivna banovina, letos ob slabi letini in z ozirom na ukinitve izvoza lesa pa celo ena najpasivnejših. Seznanil sem že kraljevske vlado s projektom, da se ta pravilnik izpremeni; to zahtevam bom branil tudi pri odobritvi proračuna. Od skupnega davka na poslovni promet, pobiranega za banovinski sklad, naj se dodeli vsota, pobrana po davčnih upravah, banovini, kjer je bila pobrana, in sicer v celoti in neposredno; kar pa so pobrale v tej davščini carinarnice, to naj se dodeli banovinskemu fondu pri Državni hipotekarni banki v Belgradu in razdeli na način, kakor je to predvideno v omenjenem § 12 finančnega zakona. Na ta način bi se delež dravske banovine na davku na poslovni promet zvišal za dobrih 10 milijonov dinarjev letno.

Smatram, da je to moje stališče utemeljeno, kajti prebivalstvo, ki je na višji stopnji civilizacije, potrebuje mnogo več predmetov, od katerih je plačevati poslovni davek, kakor pa prebivalstvo v krajih s še primitivnim načinom življenja. Po drugi strani pa so v krajih ravnice industrije in obrti socialne in humanitarne potrebe neprimerno večje, kakor pa v izrazito agrarnih krajih.

»Da Bog blagoslovi naše delo«

Samo v glavnih obrisih sem vam naznačil program in naloge, ki jim hočem posvetiti v bodočem proračunskem letu svoje delo. Zavedam se, da je gotovo mogoče ta program v eni ali drugi točki še izboljšati ne da bi se morala zaradi tega potrebna sredstva povečati. Premotrite predloženi vam proračun s strogo stvarnostjo in zlasti z vidika koristi celotne banovine! Rad bom sprejel vse vaše dobre, koristne nasvete in pobude in rad bom uvaževal vaše želje in predloge, v kolikor bo to v okvirju sredstev, ki so mi na razpolago, mogoče.

Dovolite, gospodje člani banskega sveta, da končam svoj ekspozice tudi letos z istimi besedami, kakor sem to storil lansko leto:

Boga, ki naj v teh dneh vodi naše misli, naše besede in naša dejanja, iz dna duše prosim, da nam pri našem delu pomaga, da bi naši napori v teh dneh obrodili obilo dobrih sadov v veselje in ponos našemu mlademu kralju, v korist in čast naše ožje slovenske domovine, kakor tudi naše širše domovine kraljevine Jugoslavije.

Po govoru g. bana dr. Nallačena, katerega so banški svetniki sprejeli z velikim odobravanjem, je g. ban odredil 10 minutni odmor. Za tem so prišli na vrsto referati posameznih načelnikov. Kot prvi je podal svoje poročilo načelnik splošnega oddelka g. Pfeifer, še prej pa sta bila izvoljena dva odseka za proučevanje uredbe o samoupravnih uslužbenecih ter uredbe o povračilu škoda za one, ki so bili prizadeti po toči. Prvemu odseku načeluje dr. Schaubach, drugemu pa dr. Miller.

Kulturni koledar

Fran Cegnar

14. febr. 1892 je umrl v Trstu pesnik, prevajalec in politik Fran Cegnar. Rodil se je 8. dec. 1826 pri Sv. Duhu pri Stari Loki. Gimnazijo in licej je dovršil v Ljubljani. Bil je časnikar, urednik Slovenije, književnega dela pri Ljubljanskem časniku. L. 1851 je dobil službo pri pošti, l. 1854 je prestopil v brzojavno službo. — Književno se je udeleževal že na liceju, kjer je urejeval dijaški list. V začetku nosijo njegove pesmi znake Prešernovega in Vesel-Koseskega vpliva. Šele ko si je ob prevodih raznih narodnih pesmi očistil jezik, se je začel samostojneje razvijati. Na vrhuncu razvoja je bil, ko je izdal svoje »Pesmi« (l. 1860). Važno pa je Cegnarjevo prevajalsko delo. Preko začetnih prevodov Schillerjevih pesmi in balad se je zlasti v slovenskih narodnih pesmih razvil v najboljšega prevajalca svoje dobe. Najboljši prevodi so: Marija Stuart, Viljem Tell in Valenštajn. Prevajal je tudi prozo Babica od B. Němcove. Politično se je udeleževal v tržaški Citalnici, katere soustanovitelj je bil.

Anton Klodič

15. febr. 1914 je umrl v Trstu šolnik in pisatelj Anton Klodič, vitez Sabladolski. Rodil se je 10. nov. 1836 v Klodičih v Beneški Sloveniji. Gimnazijo je študiral v Gorici in Trstu. Nekaj časa je študiral bogoslovje v Gorici, vendar pa je pred posvetitvijo izstopil in se odpravil na Dunaj, kjer se je vpisal na univerzi za klasično filologijo. Po končanem študiju je služboval v Splitu, Trstu in Gorici, kjer je postal šolski nadzornik. Napisal je latinsko razpravo o Horaciju, slovensko razpravo »o narečnih beneških Slovencu« in nemško o slovenskem jeziku in šolstvu na Primorskem in v Dalmaciji. Napisal je tudi klasičistično igro: Novi svet (1868), ki jo je pozneje predelal v Materin blagoslov. Zelo zaslužen je za naše šolstvo na Primorskem, ki je bilo bolj slovensko kakor na Kranjskem. S svojim delom je dal dokaz, da se da v najbolj težkih razmerah vsaj nekaj narediti, če se človek zaveda svojih slovenskih dolžnosti vedno in povsod.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, ponedeljek, 15. febr.: Favstin.
Jutri, torek, 16. febr.: Julijana.

Nočne službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5, mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

Opera: Zaprto.

Drama: Zaprto.

Kino Union: Dekle s planin.

Kino Sloga: Slepa potnika.

Kino Matica: Ženski raj.

KINO UNION
TEL. 22-21
Danes poslednji!

Prvi tehni-color film v naravnih barvah
Dekle s planin
Sylvia Sidney, Fred Mac Murray, Henri Fonda

TEL. 27-30
SLOGA
Vesela in saborna komedija

Slepa potnika
v glavni vlogi Pat in Patricia, najzabavnejša komika, ki izvalja ta občinstvu veselje in smeh do solz.

TEL. 21-24
MATICA
Baskošna filmska opereta

Ženski raj

Hortense Raky, Svetoslav Petrovič, Leo Slezak

Predstave ob 16, 19 in 21 uri

»Vloga in pomen združništva v narodnem gospodarstvu« je naziv predavanja, ki ga priredi Zdrženje absolventov trgovskih akademij Klub trgovskih akademikov v Ljubljani v torek dne 10. t. m. ob 20 v dvorani Trgovaške akademije, Bleiweisova cesta. Predaval bo eden največjih slovenskih strokovnjakov in najodličnejših delavcev v slov. združništvu g. dr. Andrej Gosar, univ. profesor in dekan tehnične fakultete in bivši minister socialne politike. — Klub trgovskih akademikov v Ljubljani.

Razpis prvenstva LZSP v alpski kombinaciji. Ljubljanska zimskošportna podzveza priredi v izvedbi Akademskega športnega kluba dne 20. in 21. februarja 1937 na Crnem vrhu nad Jesenicami tekme za prvenstvo LZSP v alpski kombinaciji (smuk, slalom) združene z medklubskimi tekmami v alpski kombinaciji. Tekme v smuku bodo v soboto 20. februarja s startom točno ob 15 popoldne tekme v slalomu pa v nedeljo 21. februarja s startom ob 10 dopoldne. Pravico nastopa na medklubskih tekmah imajo verificirani tekmovalci klubov iz področja JZSZ. Za naslov prvaka LZSP pa morajo tekmovalci le člani in moštva klubov Ljubljanske zimskošportne podzveze.

Tekme v alpski kombinaciji za prvenstvo LZSP veljajo za poedince in moštva. Moštvo vsakega kluba je sestavljeno iz poljubnega števila tekmovalcev, od katerih se kvalificira le najboljša četvorica.

K tekmam v slalomu bo pripuščena le prva polovica tekmovalcev po rezultatih tekmem v smuku, toda v vsakem primeru najmanj 20 tekmovalcev.

Tekme se vrše po pravilih in pravilnikih JZSZ. Prijave z natančno navedbo moštva in poedincev je treba poslati najpozneje do 17. februarja na naslov: Akademski športni klub, Ljubljana, Univerza. Za prijave v rednem roku se ne bo pobirala prijavnina. Naknadne prijave se bodo sprejemale eno uro pred startom proti prijavnini Din 10 za tekmovalca in Din 20 za moštvo.

Prvoplasirano moštvo in prvoplasirani poedincev dobi naslov »Prvak LZSP v alpski kombinaciji za leto 1937«. Darila bodo razpisana naknadno.

Prireditelj si pridržuje pravico za morebitne potrebne spremembe tega razpisa.

Naročajte Slovenski dom!

Glasbeni svet se klanja pokojnemu ADAMIČU

Ljubljana, 15. februarja.

V petek zvečer je bil v Filharmonični dvorani Adamičev koncert. Koncert je bil tem pomembnejši, ker smo s prirediteljmi hoteli počastiti spomin enoga naših največjih in najzaslužnejših mož na glasbenem polju. Prireditelji so polagali na prireditelju temu primerno pozornost ter so zbrali na oder tri orkestre, tako da je število godbenikov, ki so izvajali program, doseglo visoko število 70.

Izredno razumevanje za koncert je pokazala ne samo naša širša javnost, marveč tudi predstavniki vseh naših kulturnih, posebno glasbenih ustanov. Skratka: Filharmonična dvorana je bila za to pomembno prirediteljev premajhna. Mnogo občinstva je moralo oditi in v dvorani so našli prostora večinoma le predstavniki oblasti in zastopniki kulturnih organizacij. Tako so sedeli na častnih sedežih v prvi vrsti takoj poleg predstavnikov oblasti med drugimi: direktor opera, direktor konservatorija, predstavništvo Glasbene Matice, zastopstvo Hubadove župe, predstavniki APZ, Zveze kulturnih društev in Prosvetne zveze, starešinstvo Sokola itd. Preostali del dvorane so večinoma zasedli delegati podeželskih in onih pevskih zborov, ki tako radi izvajajo v svojem programu dela pokojnega skladatelja.

Vse glasbene ustanove so ta koncert primerno opoznale. Omeniti moramo predvsem upravo opere, ki je z neverjetnim razumevanjem šla pri-

rediteljem koncerta na roke. Ze štiri mesece je opera priredila vsak popoldne dijaško predstavo; tega popoldneva je to dijaško predstavo izjemoma izpustila. Saj se je zavedala, da bi pritegnila k svojemu popoldnanski predstavi zaradi konkurenčne vstopnine večji del publike. Poleg tega je izkazala opera s tem veliko uslugo tudi nastopajočemu opernemu orkestru, ki bi moral v primeru, če bi se dijaška predstava vršila, nastopiti v enem dnevu kar kritikar — pri dopoldnanski generaliki, pri popoldnanski dijaški predstavi in pri večernemu koncertu.

Ob navdušenom pritrdjevanju je ob začetku spominskega koncerta spregovoril velikemu pokojniku v spomin predstavnik naše najvažnejše pevske ustanove, direktor konservatorija, za njim pa še direktor opere, ki sta oba v kratkih besedah orisala velezasluzna dela pokojnega skladatelja. Ob taktirki g. Šijanca se je nato začel koncert. Ni treba posebej omenjati, da so vse točke izpolnjevala izključno le skladbe pokojnega Adamiča. Tako vsaka posamezna kompozicija, kakor tudi celotni program, katerega so prenašale vse tri naše radijske postaje, je vzbudil med poslušalci ogromno navdušenje, ki je bilo obenem verem dokaz veliko hvaležnosti, ki jo goji do pokojnika ves slovenski narod.

Tako si je predstavil svoj spominski koncert pokojni Emil Adamič...

Visoka šola telesne vzgoje v - Ljubljano!

Ljubljana, 15. februarja.

Včeraj je bil občni zbor Zveze slovenskih lahkoatletskih klubov. Od 17 klubov je bilo zastopanih 15. Z občnega zbora je bila odposlana udnostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. ter pozdravna brzojavka ministru za telesno vzgojo in narodno zdravje dr. Rogiču, dalje načelnikom v ministrstvu za telesno vzgojo in banu dravsko banovine dr. Natlačenu. Na skupščini, ki ji je prisostvoval tudi delegat Zveze g. Zofko iz Zagreba, so pretresali vse najvažnejše probleme slovenske lahkoatletike. Soglasno je bilo izbrano vodstvo Zveze s predsednikom geometrom Černelom na čelu. Dalje je bil odobren termin za lahkoatletski troboj Ljubljana-Zagreb-Belgrad, ki bo od 27. do 29. junija na bivšem orlovskem stadionu v Ljubljani. Razen tega je bilo sklenjeno, da bo tekmo sezone prirejen dvobojski Ljubljana-Graz, nato pa še dvobojski Julijana-Benečija: Dravska banovina. Svoje zahteve so lahkoatletski zbrali v posebno resolu-

cijo, ki postavlja prav zanimivo in popoluoma upravičeno zahtevo: na ljubljanski univerzi naj se ustanovi posebna stolica, ki naj bi nadomeščala visoko šolo za telesno vzgojo naroda. Resolucija to zahtevo tudi utemeljuje: v Sloveniji so za tako visoko šolo najprimernejši terenski in ostali pogoji. Blizu so planine (zimski šport), Ljubljana ima že letne in zimsko bazene (plavanje), imamo največji stadion v državi (lahkoatletika in gimnastika). Če se torej taka visoka šola ustanovi v Ljubljani, odpadejo vsi milijonski stroški, s katerimi bi bilo treba te športne naprave šele postaviti. Slovenija najvišjo telesnovzgojno ustanovo tudi popolnoma zasluži, ker smo v Sloveniji kvalitativno in kvantitativno najbolj razviti v vseh vodilnih športih (zimski šport, plavanje, lahka atletika, gimnastika, alpinistika in kolesarstvo).

Resolucijo bo Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov poslala na vsa pristojna mesta. Radovedni smo na odmev te zahteve v Belgradu.

Ljubljana : Hermes 3 : 3

Nogomet februarja meseca Hermesiansko igrišče je predstavljalo pravi sarmatski pejsaž, snežnobel in v koprinah motvaren: majkali so samo skitski lokostrelci, čopasti pondirki in tarnajoči pesnik Ovidij. Kibici, ki so v zgodnjih popoldanskih urah nastavljali svoja zimsko obledela lica prijaznemu solncu, so zvečer, ko je solnce krenilo za pločnikov stolp, lezli z vratovi v sukne kakor patagonski tolčaki z glavami v perotnice; — mraz je postal prav občuten, tako, da so si zlasti noge zaželele centralne kurjave. Častno izjemo je tvoril sodnik, ki se je vedel prav obratno. Dokler je gredo močnejše solnce, se je majestetično sprebajal po igrišču v dolgi zimski suknijs s klobukom na glavi, — manjkalo so mu samo še galoše in solnčnik. Pozneje pa se je opravił rableje: odložil je sukno in tekal samo v belem sweaterju ter dolgih hlačah, kar pa tudi ni bil smrtno siguren lek proti slabemu sojenju. To nikakor ni bilo umestno, ne oprema, ne stil sojenja. Tekma je bila sicer samo trening-tekma, vendar je nosila značaj javnosti, tako, da bi se bil sodnik, če so se za igralci kot običajno oblekli, tudi lahko korektno opravił in svojo nalogo vršil manj ležerno. Tudi na trening-tekmi je treba soditi dobro, dovolj rigorozno in v skladu s pravili, — pa čeprav nismo v Belgradu!

Ljubljana je spustila izza ograje moštvo, ki jo bo predvidoma zastopalo v ligaških tekmah, Hermes pa enajstorico, kateri namerava poveriti zaupanje v pomladanski delu podzveznega prvenstva. Današnja tekma je pokazala, da je Hermes v zadnjem času zelo napredoval. Ožja obramba je solidna, zlasti vratar Razbornik, ki je nekajkrat z izredno spretnostjo zavrnil in v kafi dušil nevarnosti. Halflinija je bila odlična v skupni igri, štartu, podpiranju prednje linije in zaledja ter v požrtvovalni medsebojni pomoči. Napad je z Rafkom Svetlicem dobil moža, ki ga je že dolgo časa pogrešal. Poleg dejanskega taktičnega in tudi tehničnega znanja je moštvo danes pokazalo še lepo

vrline, ki je njegov partner ni imel: požrtvovalnost, član in tovariško postržljivost v momentih, ki jim poedinec sam ni bil kos. Ljubljana se ni razodela prav z najboljšimi strani. Pogacnik v vratih kajpada ni mogel ekvivalentno zamenjati Logarja, kakor tudi Šiška ne Juga. Sočanu se pozna, da dolgo ni igral, isto Pupotu, ki je bil sredi igre sicer prav dober — s šibkimi intermezzi. V napadu se je prvi polčas uspešno uveljavil Lah, ki je drugi polčas, ker že dolgo ni imel opravka z žogo, pošteno začutil noge. Zvezi, Jež in Šlapar sta bili premalo stabilni, pogosto tudi premalo okretni, obdarjeni s premaišno porejjo smisla za gradnjo skupne igre. Prav dobri sta bili krili, zlasti Pepček v prvem polčasu. V celem pa je Ljubljanin napad pred nasprotnikom golom vse preveč kombinaliral ter s tem puščal plavi obrambi in njenim stajnim pomočnikom dovolj časa, da so se lahko grupirali in tako vselej ustvarili neprehodno ograjo kratkim, površno oddajanim žogam. Rdečemu moštvu, našemu ligašu manjka v prvi vrsti odločnega štarta, premišljene energičnosti v akcijah okrog nasprotnikovega gola in fizične kondicije, brez katere težkih ligaških borb ne bo mogoče vzdržati. Zadnji čas je, da se za to poskrbi.

Tekma sama je bila brez nadaljnjega prava lepa. Obe moštvi sta pokazali prav solidno tehnično znanje in dovolj izenačene kolektivne prebrisatosti ter odredenosti, kar se je pokazalo zlasti v reaganju po nepričakovanih originalnih domislicah posameznika.

Goli so padali v temle redu: v 11' prvega polčasa je na Janežičev pas zabil Lah 1:0 za Ljubljano. V 14' je povisal z lepim udarcem Janežič na 2:0. V 16' pa je Derenda znižal na 2:1. V drugem polčasu je Lah v 12' pritisnil na 3:1. Po Šiški in golmanovi krivdi je v 21' znižal Derenda na 3:2 in v 32' je Rafko Svetlic pribil končno stanje 3:3.

V predtekmi je rezerva Ljubljane brez težav premagala rezervo Hermesa s 3:2.

Lepa papeška proslava

Ljubljana, 15. februarja.

Slovenska katoliška mladina je včeraj na naj-slovesnejši način praznovala 15-letnico papeževskega kronanja. Ob desetih dopoldne je mladina, obenem s številnimi starešinami napolnila stolnico, kjer je slavnostni pridigar generalni vikar, prošt g. Ignacij Nadrah govoril o pomenu papeštva na zemlji in o razmerju vernikov do svojega vrhovnega cerkvenega poglavarja. Ob veliki asistenci je daroval nato škof g. dr. Gregorij Rožman pontifikalno sv. mašo z zabvalno pesmijo. Po sv. maši se je mladina podala v dvorano Akademskega doma. Poleg drugih odličnikov, ki so se udeležili z mladino proslavo, je prispeval v Akademski dom tudi škof g. dr. Gregorij Rožman. V lepo okrašen dvorani je pozdravil zbrane predsednik Akademске zveze g. Senica, pevski zbor bogoslovcev pa je nato zapel priložnostno Premrlovo pesem, naka je akademik g. Fišar spregovoril o pomenu katoliške cerkve ter pri tem zlasti poudaril nejasnost današnjih dni.

V imenu katoliškega starešinstva je spregovoril urednik »Slovenca« g. Kremžar, ki je opozoril na pokorščino, ki smo jo katoličani dolžni papežu, ter na uspehe v borbi proti sovražnikom Cerkve. V vnešenih besedah je govoril o večnostnem značaju Cerkve ter v zvezi s tem orisal vso njeno glavno zgodovinsko pot. Kljub vsemu prejanjanju in kljub trenutnim slabim voditeljem je Cerkev ostala vedno zmagovita, ker je nerazrušljiva. Govornik je prešel nato na izvajanja o Katoliški akciji, ki je življenjsko delo sedanjega papeža.

Z velikim odobravanjem pa je bila nato sprejeta brzojavka, ki so jo prireditelji naslovili na apostolskega nuncija Pelegrinettija v Belgradu. V njej se izraža katoliška mladina s svojim starešinstvom apostolski stolici stalno in trajno vdanost. Lepa slovesnost je bila zaključena s papeško himno »V prestol slave vekovite«, ki so jo stoji peli vsi navzoči.

Od tu in tam

Slavni češki pianist Firkušni je imel koncert ob priliki sprejemanja, ki ga je priredil češkoslovaški poslanik na našem dvoru dr. Vaclav Girs. Na tem koncertu je bil navzoč tudi knez namestnik Pavle s soprogom kneginjo Olgo, dalje predsednik vlade Stojadinovič, vojni minister general Marič, ministri Spaño, Behmen, Stošovič, Gjorgjevič, predstavniki diplomatskega zbora in tiska.

Silen vihar na skrajnem severnem delu Dalmatinske obale je bil predvčerajšnjim. Najnevarnejši je bil veter ob Ugljanu in Dugem otoku in na prelivu med otokom Pagom in celino. Ob tem času je plovila velika tovorna jadrnica »Sv. Nikolaj«. Posadka se je prizadevala, da bi spravila jadrnico kje na varno. Vsi naporji po so bili zaman. Visok val je jadrnico prevrnil, z njo vred pa se je znašla v valovih tudi posadka, ki ji je po silnih naporih le uspelo, da se je s plavajcem rešila na kopno. Jadrnico je veter odnesel proti otoku Visu. Na pomoč je odšla takoj ladja »Spasilac«. Koliko se ji je reševanje posrečilo, še ni znano.

V spomin Matije Gubca in bratov Antona in Stepana Radica je bilo včeraj v Karlovcu manifestacijsko zborovanje, ki so ga priredili pristaši Hrvatskega kmečkoga pokreta. Tega zborovanja se je udeležilo kakih 3000 ljudi, bilo pa je na njem tudi okoli 20 narodnih zastav, ki so jih prinesli v Karlovec iz sosednih krajev.

Število zavarovancev pri OUZD v Ljubljani je bilo letos meseca januarja precej večje kot lansko leto. Zavarovanih članov je bilo letos v tem mesecu 6856 več kakor lani v tem času. Zanimivo je posebno to, da je v zadnjih mesecih, posebno od decembra 1936 naprej začela rasti zaposlenost tudi v gozdarski industriji, in se ta zaposlenost že precej približuje stanju, ki je vladalo 1934 leta.

Semifinalno kolo za državno prvenstvo v šahu je bilo včeraj v Ljubljani. Igrala sta šahovski klub Ljubljana in šahovski klub Karlovec. Z znatno premočjo je zmagnala Ljubljana, ki je dosegla 5 in pol točk, dočim je dosegel Karlovec le dve in pol točki. Po dosedajšnjih rezultatih sodi, se bosta v finalni borbi skoraj gotovo sprijela šahovski klub Ljubljana in šahovski klub Belgrad, kakor je bilo to že lansko leto. Dočim je prvenstvo padlo lansko leto v roke Ljubljani, je letos stvar dvomljiva. Ljubljancem imajo sicer izglede, toda to samo v slučaju, če med Belgrajčani ne bodo nastopili mojstri (dr. Tritunović, Tot, König, Tomović, itd.).

Minister za gozdove in rudnike Djura Jančovič je prispel včeraj dopoldne v Ljubljano ter je nadaljeval takoj vožnjo v Kranjsko goro, kjer se je nastanil v hotelu »Erika«. Tu bo s svojimi sinovi ostal nekaj dni na oddihu.

Z odlokom gospoda ministra za notranje poste z dne 12. februarja 1937. III. br. 4716 je bil postavljen za člana banskega sveta Dravske banovine za mesto Ljubljana na mesto umrlega člana g. ing. Stukljeja Milana, gospod dr. Golia Adolf, tajnik Zveze industrijalcev v Ljubljani.

Konferenca gospodarskega sveta MZ se bo danes začela v Dubrovniku, kamor je že prispel minister dr. Vrbanec ter člani romunskega in češkoslovaškega zastopstva. Kakor znano, so pretekli teden delale v Belgradu posamezne komisije, pro-metnični žrakovolna, zdravstvena, turistična in trgovinsko-carinska. O vsem tem, kar so razpravljale omenjene komisije, se bo govorilo in končno sklopilo na konferenci v Dubrovniku. Giede izvoza naše pšenice je ob tej priliki minister Vrbanec povdaril, da je velika težnja sedanje vlade tudi v tem, da se ta izvoz usmeri preko naših jadranskih pristanišč. Te svoje težnje bomo skušali uresničiti kolikor mogoče tudi v bodoče.

Električno luč bočejo napeljati na vse srednje dalmatinske otoke, kakor kaže v zadnjem času posebno pospešena tovrstna akcija. Svoj čas so nameravali elektrificirati pred vsem otok Brač, za njim pa tudi še nekaj ostalih dalmatinskih otokov. Zaradi nekih zaprek se z delom za enkrat še ni moglo začeti. Ker smatrajo, da je vprašanje elektrifikacije vseh dalmatin. otokov velike važnosti, se je sedaj banska uprava v Splitu odločila, da skliče široko anketo, ki naj bi poizkušala čim prej prineseti vsej nekaj začeljenih uspehov. Za naš tujski promet, ki je v veliki meri usmerjen ravno na te otoke, še bolj v poletnih mesecih kot pa pozimi, električna luč tod gotovo ne bi bila škodljiva.

Smučarska nedelja. Po dolgem času smo doživeli včeraj zopet lepo vreme. Dasi v nižinah ni nikogar snega, so imeli izreden užitek tisti smučarji, ki so se podali na Gorenjsko, posebno v Kranjsko goro, v Planico itd. Tod je smučarjev kar mrgolelo. Večinoma so bili Ljubljančani, vmes pa tudi precej Zagrebčanov in celo Belgrajčanov. Vsi so bili z včerajšnjim dnem izredno zadovoljni.

Lepo smago so si zapisali včeraj v Belgradu madjarski profesionalni nogometni igralci kluba Nemzeti z jugoslovanskim moštvom. Uspeh te tekme je bil 3:1 (2:0) za Madjare. Izkazali so se s svojo izborno tehniko posebno pred vrati Jugoslovanskega moštva je zmoeal štrene, vsaj nekoliko tudi zelo razmočen teren, na katerem se kar niso mogli znati. Treba je pač biti pripravljen na vse.

Akademsko smučarsko prvenstvo, posebno alpska kombinacija, bo, kakor smo že poročali, letos kot mednarodna prireditelje, na katero je Akademski športni klub povabil tudi številne inozemske akademske reprezentance. Sedaj so sprejeli prireditelji odgovor avstrijskih smučarjev, da se oni tekmovalja v Jugoslaviji ne udeležijo, ker se Jugoslovani niso udeležili prvenstva v Zell am See. To je vso posledica belgrajskih kreditov, ki so odobreni, a prihajajo v Slovenijo potem, ko so privedne, za katere so namenjeni, že končane... Tudi Švicarji so odgovorili, da se tekmovalja v Jugoslaviji ne morejo udeležiti, češ da je njihovo prvo moštvo v Ameriki, dočim druge garniture nočejo postati. Pač pa zagotavljajo, da se bodo gotovo udeležili jugoslovanskega akademskega prvenstva prihodnje leto.

Med najvernejše čitance naših listov spadajo gospodje v Knaflevi ulici. To nam dokazuje »Ponedeljsko Jutro«.

Važno za obiskovalce velesejmov v Leipzigu, Pragi in na Dunaju. Za »Putnikovo« izlet z luksuznim, udobnim, kurjenim avtokarom, ki se vrši od 28. februarja do 8. marca t. l. je odobren za udeležence kolektivni vizum in oprostitve od predložitve davčnega potrdila. Izkoristite to nadvse ugodno priliko za ogled svetovnih velesejmov. Bivanje v Leipzigu 3 dni, v Pragi 2 dni in na Dunaju 2 dni. Prijave je najkasneje do 17. febr. oddati pri »Putniku«, Maribor, Aleksandrova 35, telefon 21-22, kjer se dobijo ostale informacije in prospekti.

Občni zbor zgodovinskega društva

Maribor, 14. februarja.

V Čitalnici študijske knjižnice se je vršil danes dopoldne občni zbor Zgodovinskega društva, ki ga je vodil zaslužni predsednik, znani štajarski zgodovinar dr. Kovačič. Občnega zbora se je sicer tudi to pot udeležila običajna pesnica mariborskih kulturnih delavcev, zato pa je bil za presojo kulturnega nivoja v Mariboru pomembnejši, kakor marsikatera sijajno obiskana prireditelje. Poleg dr. Kovačiča, ki je podal v splošnih obrisih razvoj in napredek društva, so poročali še tajnik prof. Baš, blagajnik Vrabl in knjižničar Glaser. Zanimiva so bila zlasti izvajanja tajnika prof. Baša, ki je govoril načelno o vlogi znanstvenih organizacij, potem pa o delovanju Zgodovinskega društva, ki je v minuli sezoni poleg rednih izdaj svojega časopisa pripravilo tudi izdajo ASkerčeve bibliografije ter Narodnopisno gradivo Roža. Društvo vrši s pičilimi dohodki in skromnimi podporami veliko in važno znanstveno delo.

Celjske novice

Celje, 14. februarja.

Gledališka družina v Celju pripravlja uprizoritev Jurčičevega »Desetega brata« z glasbenimi vložki narodnih pesmi.

Iz športnega življenja. Turistovski klub Skala je imel sinoči svoj redni letni občni zbor. Za predsednika kluba je bil izvoljen g. Landsteter, za tajnika g. Zorn Vill, za blagajnika pa gđ. Cepuš Anica.

Danes popoldne se je vršila na Glaziji v Celju prijateljska tekma med SK Amaterjem iz Trbovelj in SK Celjem. Zmagali so Celjani s hazenskim rezultatom 14:1, pogled 3:1. Po poteku igre pa je rezultat privisočno izražen. Celjanom je pomagala sreča, poleg tega je Amater vsu tekmo igral le z 10 igralci. Predtekma med rezervo Jugoslavije in rezervo Celja je končala z 3:3, polčas 2:2.

Zaradi smrti žene v samoto sredi morja

V nekaterih večjih indijskih časopisih je pred dnevi izšel oglas, ki je vzbudil posebno pozornost čitalcev. V njem namreč piše, da si nekdo želi odkupiti osamljen otok, po možnosti nekje daleč sredi morja. Ni dolgo ostala tajnost, kdo je ta človek, ki si išče mirnega življenja sredi oceana, pač pa je kmalu tudi postalo splošno znano po vsej Indiji, zakaj si on tega svojega novega bivališča želi. 27 letni milijarder Profulu, ki je dal v časopise omejeni oglas, je pred kratkim izgubil svojo mlado ženo. Pobrjala mu jo je neizprosna smrt še v njenih najlepših letih. Ta udarec, ki mu ga je zadala usoda, ga je tako potrl, da je sklenil umakniti se iz hrupnega življenja in oditi nekam v samoto, kjer bi preživel še ostala svoja leta.

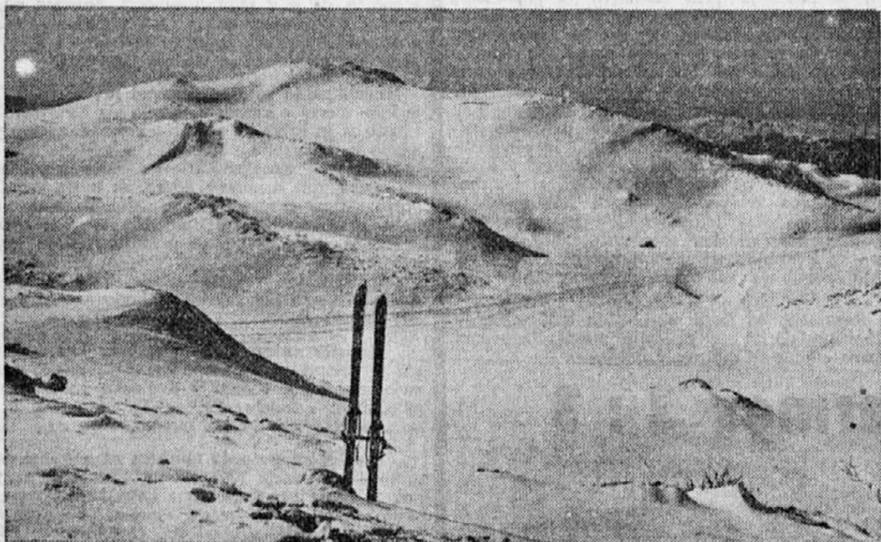
Ta njegova ljubezen spominja na ono iz kakšnega romana. Vanj se je zaljubila hčerka nekega indijskega maharadža, ki bi postala naslednica te vladavine. Smatrali so jo za najbogatejšo princezino na vsem Vzhodu. Tudi Paul se je vanjo nesmrtno zaljubil, in vse je kazalo, da ne bo nikakšne zapreke, da bi se vzela. Toda, takrat, kadar je na videz vse lepo, tedaj že pride kaj vmes. Tako je bilo tudi tu. Njeni starši so bili proti temu, da bi se hčerka poročila s kom drugim kot s kakšnim bogatim maharadžom. Hčerka pa je bila že toliko zaljubljena, da je vse materine predloge zavrnila in ni hotela niti slišati o kom drugem, kot o njenem Profulu. Starši so jo od tedaj naprej držali pod strogim nadzorstvom in jo imeli tako-

rekoč zaprto. Vendar pa se je hčerki posrečilo, da je obvestila Profula po neki svoji prijateljici, v kakšnem položaju se nahaja, in ga prosila, naj jo osvobodi. To se je mlademu milijarderju tudi posrečilo, saj je imel tudi dosti sredstev na razpolago, da je lahko tudi koga podkupil, da mu je pomagal izpeljati njegov načrt. Ko jo je osvobodil, sta se takoj podala k prvemu duhovniku, ki ju je poročil.

Ko so starši videli, da ne morejo ničesar več ukreniti, ker je že bilo vse prepozno, so privolili v zakon, ki je bil od tedaj naprej še bolj srečen. Prepovedano je bila samo Profulu, da bi se pojavil kdaj na indijskem dvoru.

Preteklo leto je mlada žena nenadoma zbolela. Mož je žrtvoval vse, da bi jo ohranil pri življenju. Zato jo je tudi peljal v London, da ji preskrbi najbolj večjih evropskih zdravnikov. Toda, vse ni nič pomagalo. Morala je umreti. Govorilo se je dosti o tem, da je umrla zaradi nekega strupa, ki so ji ga zadali njeni starši. Kaj je v resnici bilo, je težko reči.

Ko so mlado ženo v Londonu pokopali, se je Profulu vrnil nazaj v Indijo. Ker pa nima več namena družiti se z ljudmi, ki jih dolži, da so povzročili smrt njegove ljubljene žene, se je odločil za samotno življenje, ki ga namerava preživeti do zadnjega na osamljenem otoku kjerkoli, samo da bo daleč proč od ljudi, posebno pa daleč proč od Indije.

Svet na Jahorini planini, kjer so sedaj smuške tekme za jugoslovansko prvenstvo.

Morske bolezni ne bo več

Kdor nima prilike ali pa tudi možnosti, da bi se vozil po morju, si tudi težko predstavlja slabost, ki človeka obide, kadar je na ladji in se ta začenja pomikati na morskot pot. Človeka, ki take vožnje ni navajen, skoro vsakega obide neka slabost, ki so ji dali ime morska bolezen. Ta bolezen ne dela skoraj prav nikakšnih izjem, ker je pač nekaj čisto svojevrsnega, na kar človek ni navajen. Začeli pa so se takoj nekateri pečati z mislijo, kako bi tudi tej nevarnosti napravili konec. Kdor hoče zdraviti kakšno bolezen, se mora pač zavedati, da je največkrat odločilnega pomena pri tem, da najprej ugotovi, zakaj je ta ali ona bolezen nastala. Da bi morska bolezen nastala zaradi česa drugega, kakor zaradi nenavadnega zibanja ladje po morskih valovih, je skoro izključeno. Človek ima pri tem neki vtis, kakor da se ne počuti prav na trdnih tleh. Če se hočemo torej iznebiti posledic tega zibajočega nihanja, ga je treba na kakšen način, naj bo kakorkoli, uničiti. Za to pa je treba posebne iznajdljivosti. Te iznajdljivosti pa je imel dovolj neki inženir, po imenu Halem. Izumil je posebne vrste blazin, ki ima v svoji notranjosti nekakšne spiralske zavoje. Ako kdo, ki se vozi z ladjo, sedi na taki blazini, se giblje ravno v nasprotni smeri, v nasprotnem smislu, kakor pa nihajo, ki prihajajo od zibajoče se ladje. Na ta način je gibanje ladje z umetnim sredstvom popolnoma uničeno in človek sploh nima vtisa, da

se z ladjo vred ziblje. Kakor vsak nov izum, tako so seveda tudi tega najprej poizkusili v največji tajnosti, v tajnosti pa zaradi tega, ker se nihče ne mara s svojo zamisljivo o kakšnem novem izumu osmešiti, kar bi se po njegovem mnenju zgodilo, če bi se poizkus ponesečel. Pravijo, da so že takoj prvi poizkusi dali odlične uspehe in pravijo tudi, da imajo ta novi izum že na razpolago na nekaterih ladjah, to pa za sedaj šele za tiste potnike, ki zaradi svoje občutljivosti za morskot bolezen pridejo celo v življenjsko nevarnost. Tudi to se je namreč že večkrat zgodilo, da je tu pa tam kdo celo umrl na tej bolezni. Kakor kaže, na tem polju smrt ne bo več kaj prida požela.

Obvestila

Pianist Ruda Firkušny, ki koncertira v petek zvečer v veliki filharmonični dvorani ima naslednji spored: Bach: Tokata in fuga v smotlu, Chopin: Sonata v h-molu op. 38. Prokofjev: Tosata, Suk: Upan vanka, Debussy: Le Puerta del Vino, Stravinski: Etuda, Liszt: Pozabljeni valček in Meštvov valček. Vstopnice po običajnih cenah v Matični knjigarni.

O temi »Dolgost človeškega življenja« bo predaval dr. Fedor Mikiš, šef biometričnega zavoda v Zagrebu. Predavanje bo pod okriljem Prirodoslovnega društva v torek 16. t. m. ob 18 v mineraloški predavalnici univerze. Vstopnina 4 Din, za dijake 2 Din.

Frak - čudo sredi Moskve

Kljub vsem žalostnim dogodkom, ki se danes dogajajo po vsej Rusiji in o čem drugem, kakor o težko resnih časih pač ne morejo pričati, se še vedno dobi kakšna stvar, ki v ta vrtnice ruskega življenja skoro ne spada, ker je že na prvi videz le preveč smešna. So namreč tudi tam takšni ljudje, ki jim vsi sedanji ruski javni dogodki ne delajo bogve kakšne skrbi, to pa ravno zaradi tega morda, ker se ti ljudje čutijo dosti varne, da bi pred kom padli v kakšno nemilost. Pa to niso morda le bogatejši ljudje, ki si privoščijo kakšno posebnost, takorekoč celo zabavo, ki si jo drugi ne morejo. Celot krojači so med njimi. O teh pač ne bo nihče dejal, da so kakšni veliki magnati. Pa je vendar ravno neki krojač v sredini Moskve poskrbel zadnje čase za neko čisto svojevrsno zabavo. V svojo izložbo ob prometni moskovski ulici je razstavil — frak. Ta frak je vzbudil pri vseh meščanih, ki so hodili mimo te izložbe, veliko senzacijo. Glas o tem fraku je šel od ust do ust in bilo je čedalje več onih, ki so nalašč zaradi njega hodili tod mimo izložbe. Moskovčani namreč že leta in leta niso videli fraka in se je zato vse izpraševalo, kaj naj naenkrat pomeni ta pojav v krojačevi izložbi. Moda ima pa svojo moč, tako da skuša pač potegniti za seboj posebno premožnejše ljudi, ki si lahko tudi omisljijo kaj svojevrsnega. Neprestano so hodili k dotičnemu krojaču ljudje, ki bi radi kupili to že davno v Moskvi nepoznano obleko. Ze takoj prvi dan je bilo takšnih interesentov okoli 180. Toda do danes, pravijo, ga še ni nihče kupil, to pa zato ne, ker je predrag. Nič manj ga ne ceni krojač kot samo — 30.000 Din našega denarja. Pač draga je ta posebnost, če pa jo bo kdo le kupil in bo zaradi nje tudi v resnici srečen, potem bo pa to še večja posebnost. Vsak ima pravico, da si poišče svojo srečo, zakaj bi ne imel te pravice tudi Rus, ki je pač ni manj potreben.

Rekordna starost štorcklje

Kako veliko starost dosežejo ptiči, o tem navadno ni posebno veliko znanega. Je pač to vprašanje, ki zaradi današnjih težkih časov, ki je drugih misli in skrbi dovolj, ni predmet kakega večjega zanimanja. Držalo bo pač, da ptiči ne žive prav preveč dolgo, vsaj večina ne, ker so ali preveč občutljivi za vsako zanje neprijetno spremembo ali pa so že ustvarjeni tako, da jim je tok življenja krajši, kakor kakšni drugi živali. Vseeno pa vemo, da pri navadnih okoliščinah nekaj let le vzdrži. Tudi če bi hoteli zasledovati, koliko časa kak ptič, ki živi zunaj v naravi, ostane pri življenju, bi se gotovo dostikrat zmotili, ker je ptič med seboj zelo težko ločiti, čeprav je eden star že nekaj let, drugi pa je šele komaj sfrčal. Dostikrat pa se zgodi na pr. pri lastovkah, ki se leto za letom vračajo na spomlad nazaj v svoje lanske gnezdo, da preteče precej let, da jih zmanjka. Posebno na deželi jih sem pa tja kdo zaznamuje na

Japonski cesar Hirohito gre k paradi na svojem priljubljenem belcu.

Lindbergovo letalo, s katerim je slavni letalec letel v Egipt.

ta način, da jim priveže okoli nožice tanko nitko, ki naj služi za kontrolo, če se bo ista lastovka zopet vrnila nazaj.

Med selivkami pa so tudi štorcklje. Pred nekaj dnevi so našli na Madžarskem v bližini mesta Kapošvara nenavadno staro štorckljo, ki je poginila iz sicer neznanega vzroka. Na nogi je imela kovinast obroček, na katerem je bilo napisano, da se je zlegla pred 36 leti. To je za ptico skoraj neverjetna starost, vendar ni vzroka, da bi o teh 36 letih kdo podvomil. Je pa to prvi primer, da so tej vrsti ptic ugotovili tako visoko starost.

Našli so 5000 let staro mumijo

V Egiptu odkrijejo vedno kaj novega, posebno kakšno zanimivost iz stare egipčanske zgodovine. Dosti takšnih stvari hranijo najbrže še v sebi ogromni spomeniki, piramide, sfinge ali vsaj mesta, ki se nahajajo v okolici teh svojevrsnih stavb, v katerih so stari Egipčani pokopavali svoje vladarje in druge odlične osebnosti. Mrličke so, kakor je gotovo znano, balzamirali in napravili tako mumije, ki so se v velikem številu ohranile celo do današnjih dni.

Sedaj je neki mladi angleški arheolog našel zopet neko mumijo, ko o njej pravijo, da je še izza časa, ko je vladala v Egiptu prva vladarska rodbina. To je mumija guvernerja Babue, ki je živel v času vladanja Azaba V., ki je bil vladar iz prve egipčanske dinastije. Grobnica, v kateri so našli to mumijo je torej stara okoli 5000 let, kajti dognano je baje že, da je bila zgrajena okoli leta 3200 pred Kristusom. Na njej se vidi, da ni bila ves ta čas pozabljena, ker jo je moral v teku zgodovine že nekdo oropoti vseh dragocenosti, ali vsaj glavnih. Mumija je brez glave. Roparji so najbrže glavo zato odrezali, da so mogli stakniti z vrata dragoceno ogričo. Poleg nje pa so našli tudi še mnogo drugih stvari, ki jim strokovnjaki pripisujejo velike umetniške vrednosti.

Važno! Novo!

Dr. IVAN PRECELJ
**Osnovne črtice
književne teorije**

broširano Din 24.—

Dr. ANGELO PISKERNIK
**Slovarček slovenskega
in nemškega jezika**

s slovnimi podatki za Slovence
broširano Din 20.—, vezano Din 30.—

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA
v Ljubljani

M. Candie:

Vihar nad Kitajsko

Nekaj dni pozneje sem pokazal generalu prav tisti voz, toda to pot je imel mogočno petroglasno trobento. Cena se je seveda zato zvišala za dva tisoč dolarjev. Otroče veselje, ki je razsvetlilo generalu obličje, ko je poslušal trobilo, je bilo hkratu smešno in ginljivo.

Ves navdušen je general naročil takoj pet avtomobilov te vrste.

Toda pet dni pozneje so japonske čete vojsko generala Tanga do zadnjega moža uničile. Premagani general pa nima več denarja, da bi kupoval avtomobile, tudi če so opremljeni s peteroglasnimi trobili...

General Čang ali plačana nepoštenost

V zadnjih petindvajsetih letih je kakih sto roparskih generalov storilo vse, kar je bilo v njihovih močeh, da bi z najrazličnejšimi sredstvi in na najrazličnejše načine izgubili Kitajsko. To se jim je tudi posrečilo.

Štiristo milijonov Kitajcev je udano prenašalo državljanske in druge vojne. Včasih pa se je zgodilo, da so kakega kmeta oropali nešteto krat. Ko so mu pobrali zadnjega vola, ko so mu spet opustošili polje in požgali žetev, je sklenil, da bo vloga zamenjal. To se pravi, da je začel sam ropati. Postavil se je pod zastavo kakega generala, postal je ropar ali vojak. To sta na Kitajskem dva poklica, med katerimi ni velike razlike.

Danes ni na čelu Kitajske države nobenega politika, ki bi ne bil začel kot general. V tej zmedbi je general Čang ena najbolj karakterističnih postav.

Od tistega dne, ko so starega Čanga, bivšega poglavarja roparske tolpe, imenovali za guvernerja v Mandžukuu, se pričanja njegov čudoviti dvig. On je razumnejši in spretnjši kakor tolpa stremuhov, ki vodi državo neizogibno v propad. Že to, da si je za plen izbral to pokrajino, Mandžukuo »deželno obilja«, pričča o premetenem duhu.

Vojne stanejo Čanga bajne vsote, vojaški izdatki predstavljajo 92 odstotkov njegovega proračuna. Kadar živi z vsem svetom v miru, zaposluje svojih 250.000 vojakov kot »makovo policijo«. Vojaki hodijo v malih skupinah po vsej pokrajini in iščejo dragocene mak, iz katerega pridelujejo opij. Če najdejo kakega kmeta, ki prideluje mak brez tajnega vladnega dovoljenja, mu nalože kazen, ki ga mora uničiti.

Ko mak, odnosno njegovo smolo pobirajo, je mobilizirana vsa vojska, ki nadzoruje delo in prevoz do najbližjega pristanišča. Surovi opij prodajajo inozemskim družbam, ki ga predelajo in ga potem prodajajo nazaj v Mandžurijo. Ta jalova trgovina ubožava deželo, toda strahovite uvozne in izvozne takse polnijo blagajne generala Čanga. Čang pa kot previden človek, ki gleda v bodočnost, nalaša vse te svoje dohodke v National City Banko v New Yorku.

Na višku generalovega blagostanja in za-

službov se pa zgodi, da Čang umre. Med Pekinkom in Mukdenom eksplodira v vlaku, s katerim se je general vozil v salonskem vagonu, dober naboj dinamita. Kdo je napravil atentat? Japonci, ni nobenega dvoma.

Vse generalovo imetje, pokrajino, palačo, vojsko, žene in bančni račun podeduje njegov sin, ki mu je kakor očetu, ime Čang. Edino dve stvari sta, ki mu jih njegov oče ni mogel zapustiti: njegova energija in njegov pogum. Ko Japonci zasedejo Mandžukuo, postane položaj mladega Čang Su Lianga nevzdržen. Umakne se v Peking.

Ko se sovražnik približa glavnemu mestu, Čang mlajši, razglasi: »Boj do zadnjega možala«, toda že naslednje jutro ga ni več v mestu. Izvedo, da je s svojimi tajniki in z ženo odletel v Šangaj. Ta beg so dolgo časa pripravljali: ko je general kupalval mogočno letalo, je v pogodbi postavil pogoj, da mora avion leteti iz Pekinga v Šangaj, ne da bi se mu bilo treba med potjo ustavljati.

Oblasti v Šangaju mislijo, da je kljub nezdravljivi brezbriznosti kitajskega prebivalstva pametno, da se maršalov prihod prikrije. Tako mladi Čang lahko brez ovire zasede svojih trindvajset luksuznih kabin, ki si jih je naročil na parniku »Conte Rosso«. Tako se čez nekaj časa lahko raduje v Italiji s čisto vestjo nad petindvajsetimi milijoni zlatih dolarjev, ki mu jih je zapustil oče. Ob njih spoznava tisto, čemur ponavadi pravijo »mučne ure izgnanstva«.

Tiste dni, ko se je maršal Čang zibal na morju, je Peking preživljal tesne ure: Ubežnikova vojska, ki so jo Japonci potolkli, se je razlila proti mestu. Še nekaj dni, pa bo ta razuzdana, sestradana tolpa pred mestnimi vrati in bo požgala, oropala in poklala vse pokrajino okoli Pekinga. Mednarodno mesto v Pekingu je bilo te dni v obsednem stanju, vsi vhodni so bili zavarovani z bodečo žico in s strojnicami. Njegovi prebivalci so preživljali strahotne dneve iz boksarske vojne.

Nekega dne so japonska letala letela nad mestom in metala na Peking proglase. Pobrall sem enega. Proglasi so Kitajcem pripovedovali, da prihajajo Japonci kot prijatelji, da jih rešijo zločinskih generalov in uničujočih davkov.

Okrog mene so ljudje prebirali te obljublajoče besede v najpopolnejši brezbriznosti, ki si jo morete misliti. Nekaterim se niti ni ljubilo, da bi proglas prebrali. Videli so že preveč osvojevalcev, ki so sledili drug drugemu v tem mestu, da bi gojili kake nade, da bo kateri zdaj boljši.

(Nadaljevanje.)

Čez nekaj dni boste brali:
Beg čez Azijo
Spomini slovenskega ujetnika
J. Jurca